

Пише: Миодраг Линта
понедељак, 10 октобар 2011 14:02

Сто четири удружења Срба избјеглих и прогнаних из Хрватске упутили су отворено писмо релевантним личностима у Европском парламенту – председник, шефови седам политичких група, председник Комитета за спољне послове, председavajuћа Поткомитета за људска права, председник Делегације ЕУ- Хрватска, Специјални извјештач за Хрватску – у коме апелују да Европски парламент не одобри потписивање Уговора о приступању Хрватске Европској унији све док Хрватска не испуни преузете обавезе из Анекса Г Бечког споразума о сукцесији, не успостави исте стандарде у суђењима за ратне злочине, не ријешити питање несталих лица и не сарађује у потпуности са Хашким трибуналом. Парламентарни извјештач за Хрватску Ханс Свобода најавио је да ће се о томе гласати на Комитету за спољне послове Европског парламента 14. новембра, а на пленарној сједници 1. децембра 2011. године. Тек у случају подршке биће могуће потписивање приступног уговора.

Дана 30. јуна 2011. године у Бриселу је одржан 13. састанак приступне конференције са Хрватском на којој су затворена последња четири преговарачка поглавља са Хрватском, међу којима и Поглавље 23 – правосуђе и људска права. У извјештају са Приступне конференције даје се детаљан преглед о затвореном Поглављу 23, цитирам: „Преговори о Поглављу 23 – Правосуђе и људска права отворени су 30. јуна 2010. године. У то вријеме, ЕУ је примјетила да, у циљу оквирног затварања поглавља, Хрватска мора да, између осталог: осавремени своју Стратегију реформе правосуђа и акциони план те осигура ефективно спровођење; да оснажи независност, одговорност, непристрасност и професионализам у судству, да унапреди ефикасност судства;....да појача заштиту мањина и да рјешити отворена питања повратка избјеглица и унапреди заштиту људских права. Европска унија је такође подвукла да пуна сарадња са Међународним кривичним судом за бившу Југославију остаје предуслов за даљи напредак Хрватске у процесу приступања.... ЕУ је подвукла да је значајно да Хрватска настави да развија праксу која доказује свеобухватну имплементацију, чиме би показала да уведене реформе настављају да пружају конкретне резултате. ЕУ ће наставити са помним праћењем припрема Хрватске за чланство, укључујући пуно испуњавање и спровођење обавеза и свих осталих очекиваних неопходних мјера до њеног приступања“.

У отвореном писму стоји да је Република Хрватска под притиском међународне заједнице вратила дио одузете имовине и обновила дио порушених кућа српским повратницима. Међутим, великом броју избеглих и прогнаних Срба није, још увек, обезбедила мирно уживање своје имовине и стечених права. То се односи на куће, станове, пословне просторе, привредне објекте, пољопривредно, шумско и грађевинско земљиште, покретну имовину, новчану штедњу у банкама, заостале а доспјеле пензије, као и непризнавање права у процесу приватизације. Велики број уништених или оштећених стамбених, привредних и јавних објеката није обновљен. Укинута је члан 140. Закона о обавезним (облигационим) односима који је омогућавао накнаду штете за уништену, оштећену или несталу имовину.

У области суђења за ратне злочине међу осумњиченим, оптуженим и осуђеним је чак 95% Срба, који су прије рата чинили 15% становништва Републике Хрватске, и свега 5% Хрвата. Према досадашњем искуству, у раду хрватских правосудних органа по питању процесуирања Срба за ратне злочине може се закључити да судски процеси, поред оправданог разлога да се сви починиоци ратних злочина изведу пред лице правде, имају и други циљ – одвраћање избеглица, првенствено Срба, од повратка или путовања у завичај. Низ чињеница показује да у Хрватској, још увијек, постоје двоструки стандарди у суђењима за ратне злочине.

Влада Републике Хрватске је 29. септембра 2011. године усвојила приједлог Закона о поништавању правних аката правосудних тијела Републике Србије. Непосредан повод за овакву одлуку је недавна оптужница достављена из Београда хрватском министарству правосуђа против 44 припадника хрватских оружаних снага и цивилне власти због ратних злочина почињених над српским цивилима на подручју Вуковара 1991. године. Избјегли и прогнани Срби сматрају да приједлог Закона није у складу са модерном европском праксом и европским директивама јер даје могућност ратним злочинцима да буду заштићени и избјегну одговорност. Такође, Република Хрватска шаље поруку да одбија сарадњу са Републиком Србијом о области процесуирања лица која су починила ратне злочине без обзира на националну припадност.

Према подацима Комисије Владе Србије за нестала лица у Хрватској постоји 40 познатих гробница у којима су сахрањени посмртни остаци Срба. Велики број гробница, још увијек, није познат. Хрватска власт не показује политичку вољу да се посмртни остаци ексхумирају, идентификују и предају породицама да их сахране према хришћанским обичајима. Према подацима удружења несталих Хрватска није ријешила судбину 2.100 несталих лица српске националности.

Хрватска премијерка Јадранка Косор је више пута у јавности упућивала похвале генералима Анти Готовини и Младену Маркачу, осуђеним у Хагу за злочине над Србима. Наведене изјаве хрватске премијерке су додатно појачале узнемиреност и сумње избјеглих и прогнаних Срба да Влада Републике Хрватске, у пракси, обесхрабрује повратак, подстиче дух нетолеранције, не показује вољу да се казне ратни злочинци и спроведе правда, шаље поруку да Срби нису пожељни у Хрватској и чини штету процесу помирења између хрватског и српског народа. Подсјећамо, да је Република Хрватска својим потписом преузела обавезу да у потпуности сарађује са Међународним судом за ратне злочине у бившој Југославији.

Уколико се рјешавању горе наведених проблема, не приступи на брз, искрен и дјелотворан начин онда ће избјегли и прогнани Срби остати без своје имовине и стечених права, злочини против Срба неће бити процесуирани, питање несталих лица остаће отворено. У протеклих 16 година десетине хиљада појединаца и породица су покушали да поврате своја незаконито одузета имовинска и стечена права управо пред судовима Републике Хрватске. Велика већина њих су водили или воде поступке по 5-10 и више година, али без резултата Јасно се може закључити да хрватски судови нису показали независност, непристраност, професионалност и одговорност у заштити права избјеглих и прогнаних Срба.